

ПОНЯТТЯ Й ФОРМИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В ІНТЕГРАЦІЙНИХ УМОВАХ

THE CONCEPT AND FORMS OF PUBLIC CONTROL OVER THE ACTIVITIES OF LAW ENFORCEMENT IN THE FIELD OF ENVIRONMENTAL PROTECTION IN THE INTEGRATION CONDITIONS

Казанчук І.Д.,
кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри адміністративної діяльності поліції
Харківського національного університету внутрішніх справ

У статті подано теоретико-правову характеристику громадського контролю за діяльністю правоохоронних органів у сфері охорони навколишнього природного середовища в процесі побудови в Україні правоохоронної системи європейського зразка. Проаналізовано основні форми реалізації громадського контролю за діяльністю територіальних органів Національної поліції України в природоохоронній сфері. Ураховуючи чинне адміністративне законодавство України й поліцейську практику, автор визначив основні напрями вдосконалення правового регулювання співпраці та сумісних природоохоронних заходів поліції й екологічних організацій, територіальних громад в інтеграційних умовах.

Ключові слова: принцип, громадський контроль, форми взаємодії, поліція України, охорона навколишнього природного середовища, правове регулювання.

В статье дана теоретико-правовая характеристика общественного контроля за законностью деятельности правоохранительных органов в сфере охраны окружающей природной среды в процессе формирования в Украине правоохранительной системы европейского образца. Отдельно проанализированы основные формы реализации общественного контроля за деятельностью территориальных органов Национальной полиции Украины в природоохранной сфере. С учетом действующего административного законодательства Украины и полицейской практики автором указаны основные направления по улучшению правового регулирования взаимодействия и совместных природоохранных мероприятий полиции и экологических организаций в условиях евроинтеграции.

Ключевые слова: принцип, общественный контроль, формы взаимодействия, полиция Украины, охрана окружающей среды, правовое регулирование.

The article is given legal characteristic deals of public control over legality of law enforcement in the field of environmental protection in the process of formation in Ukraine law enforcement of the population European the sample. The author of analyzed the main forms of public control over the activities of territorial of the National police Ukraine in environmental the field. Given the standards applicable law of Ukraine and police practice its author are the main ways to optimize the legal regulation of interaction and joint environmental organizations in the integration conditions.

Key words: principle, public of control, environmental protection, forms of interaction, police of Ukraine, legal regulation.

Актуальність теми. Метою Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» є впровадження в Україні європейських стандартів життя й вихід України на провідні позиції у світі [1]. На сучасному етапі реформування правоохоронної системи України актуальності набуває питання покращення системи контролю за діяльністю органів охорони правопорядку з боку населення та органів місцевого самоврядування у природоохоронній сфері. Як відомо, ефективне виконання поліцейської діяльності не можливе без підтримки й допомоги громадськості, які базуються на повній довірі до правоохоронних органів. Хотілося б відмітити, що, за даними соціологічного опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучерова та Центром Разумкова у 2016 року, лідерами суспільної недовіри серед різних державних інституцій України залишаються суди й прокуратура [2]. Проте найбільш радикальні зміни відбулися у ставленні населення до поліції: у липні 2015 року баланс довіри-недовіри ще до міліції становив – 57%, а у грудні 2015 року вже до поліції – 24%, у листопаді 2016 року – 4,5%. Тобто відбулося зростання довіри населення до поліції в 50% за один рік. До речі, у західних регіонах країни новій поліції довіряє 61% опитаних [3].

Між тим проблема забезпечення громадського контролю залишається однією з актуальних для України, адже сьогодні державна влада фактично є вільною від нього, безконтрольною й безвідповідальною, не забезпечує повною мірою виконання норм закону. Так, на думку О.Г. Пухкал, причини слабого розвитку громадського контролю в тому числі й у сфері природоохорони та раціонального природокористування полягають, по-перше, у відсутності механізмів

прозорості дій державних органів, по-друге, фактичній відсутності соціальної бази інституту громадського контролю; по-третє, елементарному браку знань про сутність, форми, методи та особливості застосування громадського контролю [4, с. 56]. Отже, формування правової держави об'єктивно вимагає встановлення громадського контролю, що дасть змогу владі ефективно виконувати свої обов'язки й ураховувати інтереси громадян.

Питанням дослідження теоретико-правових засад і реалізації контролю, у тому числі й громадського, за діяльністю правоохоронних органів у всі часи приділялася велика увага. У цьому аспекті хотілося б відмітити наукові праці таких учених, як О.М. Бандурка, М.М. Бринчук, С.М. Гусаров, І.П. Голосніченко, Є.В. Додін, А.М. Долгополов, В.К. Колпаков, О.М. Музичук, В.Д. Сущенко, О.М. Хімич, Ю.С. Шемшученко, В.Г. Шматько та ін. Однак проблеми визначення сутності громадського контролю за діяльністю поліції України, аналізу форм його реалізації в природоохоронній сфері залишаються недостатньо дослідженими ані в науці, ані на практиці.

Мета статті – на основі аналізу нормативно-правових актів України, праць вітчизняних і закордонних учених-адміністративістів, практики взаємодії поліції з громадськістю визначити зміст і форми громадського контролю за діяльністю органів поліції в природоохоронній сфері, окреслити шляхи оптимізації громадського контролю в умовах реформування Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про Національну поліцію» визначає поліцію як «орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охо-

рони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку» [5, ст. 1]. Діяльність органів поліції, у тому числі й природоохоронна, здійснюється в тісній співпраці з населенням, територіальними громадами й інститутами громадянського суспільства та спрямована на вирішення суспільних потреб [5, ст. 11]. У цьому аспекті взаємодія поліції з громадськістю є самостійним видом громадського контролю. Саме дієвий громадський контроль є не тільки важливою формою реалізації демократії в країні, а й способом залучення населення до управління державними справами в різних сферах суспільного життя. Він розглядається як інструмент громадського оцінювання ступеня виконання органами поліції їхніх соціальних завдань, у тому числі й у сфері охорони навколишнього середовища. Проте натепер одним із недоліків українського адміністративного законодавства є отождолення контролю та нагляду, відсутність чіткого понятійного апарату. Наприклад, невдалим, на нашу думку, є синонімічне вживання понять «контроль» і «нагляд» у Законі України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності». Подібні законодавчі помилки, які суперечать науковій думці про сутність цих категорій, характерні й для інших законодавчих актів.

Як правило, у науковій літературі поняття «громадський (соціальний) контроль» розглядається з позиції державного управління як гарантія, спосіб забезпечення дисципліни та законності в діяльності виконавчої влади, принцип, умова ефективної діяльності державного органу тощо [6, с. 44]. У свою чергу, в адміністративному аспекті під контролем науковці, як правило, розуміють одну з найважливіших функцій «суспільного спостереження», яка дає змогу порівняти фактичний стан у тій чи іншій галузі з вимогами, що висунуті перед нею; виявити недоліки та помилки в роботі державного органу й запобігати їм [7, с. 98]. Завдяки громадському контролю реалізується принцип «зворотного зв'язку» суспільства й держави. У всіх випадках громадський контроль є важливою умовою (методом), завдяки якій можливо забезпечити стабільність суспільства та державного ладу, дотримання соціального і правового порядку в країні.

Характерною рисою громадського контролю в природоохоронній сфері є застосування засобів суспільного впливу, а не примусових дій. Саме тому суб'єктами громадського контролю за законністю державного управління природоохоронною сферою можуть бути різні групи громадськості: громадські об'єднання й органи самоорганізації населення (молодіжні, екологічні та інші громадські організації, члени громадських формувань); представники засобів масової інформації; трудові колективи, професійні спілки; окремі громадяни тощо. Основною особливістю їхньої діяльності є інформування компетентних державних органів про незаконні дії поліцейських, надання оцінки доцільності прийнятих ними управлінських рішень тощо. Загалом наявність дієвого громадського контролю є одним із напрямів удосконалення охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки. Саме завдяки такій стратегії можна забезпечити в Україні реалізацію загальноновизнаного у світі підходу *community policing*, або діяльність поліції в інтересах громади. Це є необхідним складником комплексу заходів, спрямованих на створення поліції України як цивільного органу європейського зразка [8, с. 3].

У цьому аспекті відмітимо, що, відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», громадяни України мають право створювати громадські об'єднання для участі в охороні громадського порядку, сприяти правоохоронним органам у запобіганні адміністративним правопорушенням і злочинам і припиненні їх, захисті життя і здоров'я громадян, інтересів суспільства й держави від протиправних посягань [9].

Дослідження поліцейської практики свідчать, що сьогодні процес реалізації громадського контролю за діяльністю поліції позитивно впливає на її діяльність і формування позитивного іміджу поліції в очах населення. Варто констатувати, що розвиток громадського контролю повинен мати належну організацію й системний підхід у ході забезпечення належного стану екопорядку в країні, проведення превентивної, правовиховної, консультативної роботи. Між тим щодо природоохоронної сфери доцільно акцентувати увагу на необхідності врахування двох пріоритетів у ході пошуку ефективних форм реалізації громадського контролю за діяльністю поліції: консультацій – вивчення думки населення з метою подальшого оцінювання законності дій поліції, обов'язкове врахування інтересів і ставлення територіальних громад; партнерської взаємодії – сумісне досягнення спільних цілей щодо досягнення екологічного порядку в країні. Отже, розглянемо основні форми громадського контролю за природоохоронною діяльністю поліції.

По-перше, інформування громадськості про діяльність поліції шляхом опублікування керівником поліції та керівниками територіальних органів поліції раз на рік звітів про діяльність поліції на офіційних веб-порталах органів поліції.

Зважаючи на те, що головним критерієм оцінювання ефективності діяльності органів і підрозділів поліції є рівень довіри населення до поліції, пріоритетного значення набуває поширення в інформаційному просторі сегмента об'єктивних відомостей про її діяльність [10, с. 308], у тому числі й з охорони навколишнього природного середовища. Результатами інформування громадськості про роботу поліції можна визначити забезпечення безпосереднього діалогу між поліцією та населенням, під час особистих зустрічей громадян із працівниками поліції на відповідній території; висвітлення об'єктивної й неупередженої інформації про діяльність поліції та її результати, що дасть змогу побачити як позитивні зрушення в природоохоронній діяльності, так і проблемні моменти та шляхи їх вирішення з позиції населення; удосконалення стану комунікативної культури працівників поліції; формування громадської думки про діяльність поліції й підвищення рівня довіри населення до поліції на державному та регіональному рівнях; залучення найбільш активних громадян до співпраці з поліцією, підвищення рівня їхньої правової свідомості, формування відчуття особистої причетності до підтримання екопорядку в регіоні тощо.

У такому випадку громадський контроль за забезпеченням розпорядниками інформації (тобто органами поліції) доступу до публічної інформації здійснюється депутатами місцевих рад, громадськими організаціями, громадськими радами й громадянами особисто шляхом проведення відповідних громадських слухань, громадської експертизи тощо. З огляду на це, у статті 9 Закону України «Про Національну поліцію» визначено, що поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадськості про свою діяльність у сфері захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення безпеки й порядку [5]. Увесь механізм надання відповідної інформації повинен здійснюватися на засадах прозорості й відкритості діяльності підрозділів поліції як суб'єктів владних повноважень з урахуванням вимог Законів України «Про інформацію» (1992 рік) і «Про доступ до публічної інформації» (2011 рік). Так, основними способами забезпечення доступу до публічної інформації є систематичне й оперативне оприлюднення інформації в офіційних друкованих виданнях, на офіційних веб-сайтах у мережі Інтернет, на єдиному державному веб-порталі відкритих даних, на інформаційних стендах і в будь-який інший спосіб; надання інформації за запитами на інформацію [11].

Варто зазначити, що вважливим напрямом діяльності поліції є здійснення превентивної і профілактичної діяль-

ності, спрямованої на запобігання вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, виявлення причин та умов, що сприяють їх учиненню, вжиття в межах наданої компетенції заходів для їх усунення. У зв'язку з цим невід'ємним складником інформації, яку регулярно зобов'язані оприлюднювати керівники територіальних органів поліції на офіційних веб-порталах органів, які вони очолюють, є статистичні й аналітичні дані про вжиті заходи щодо виявлення порушень порядку, запобігання порушенням порядку і припинення їх. Так, великого значення набуває вжиття таких заходів: аналіз кількості й поширеності різних видів злочинів в окремих регіонах держави, а також причин та умов, які сприяють їх учиненню; аналіз ефективності та своєчасності заходів, що були вжиті з метою виявлення причин та умов учинення правопорушень, а також усунення їх негативних наслідків; розробка й поширення пам'яток і буклетів, присвячених питанням забезпечення безпеки осіб під час виникнення надзвичайних ситуацій, тощо.

По-друге, прийняття резолюції недовіри керівникам поліції органами місцевого самоврядування. Зазначимо, що місцеве самоврядування на підставі положень Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування» здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи. За законом, територіальна громада – це жителі села чи добровільне об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста, які самостійно або під відповідальністю органів і посадових осіб місцевого самоврядування вирішують питання місцевого значення [12]. Якщо населення не задоволено роботою поліції, зокрема станом організації співпраці поліції з населенням, якістю і своєчасністю виконання працівниками поліції покладених на них обов'язків, у тому числі щодо сприяння вирішенню проблем, які стоять перед територіальними громадами, на засіданнях відповідних обласних, районних і міських рад може розглядатися питання про недостатню ефективну роботу територіального органу поліції. І за результатами оцінювання його діяльності на території відповідної області (району) місцеві ради своїм рішенням приймають резолюцію недовіри керівнику відповідного органу Національної поліції, що є підставою для звільнення його із займаної посади [10, с. 311–314].

Отже, резолюція недовіри є одним із найбільш дієвих засобів забезпечення відповідальності органів і підрозділів поліції громадянському суспільству.

По-третє, проведення керівниками територіальних органів поліції відкритих зустрічей із представниками органів місцевого самоврядування на рівнях областей, районів, міст і сіл з метою налагодження ефективної співпраці між поліцією та органами місцевого самоврядування й населенням.

На таких зустрічах працівники поліції інформують населення про стан правопорядку та рівень злочинності й розглядають фактори, що сприяють їх появі. У ст. 6 Закону України «Про інформацію» передбачено, що в тому числі й на поліцію покладено обов'язок інформувати громадськість і засоби масової інформації про свою діяльність, а також створювати можливість для вільного доступу до статистичних даних, інших баз даних та інформаційних ресурсів [13]. Відповідно до Закону України «Про звернення громадян», у випадку надходження звернення керівник органу поліції зобов'язаний надати відповідь у цьому зверненні протягом місяця [14]. Керівник територіального органу поліції для забезпечення систематичного інформування громадськості щодо зміцнення правопорядку, здійснення природоохоронної діяльності забезпечує систематичне й оперативне оприлюднення інформації в офіційних друкованих виданнях; на офіційних веб-сайтах територіального органу поліції в мережі Інтернет; на єдиному державному веб-порталі відкритих даних; на інформаційних

стендах; у будь-який інший спосіб; надання інформації за запитами на інформацію.

По-четверте, підготовка та виконання поліцією спільних проектів, програм і заходів з іншими державними органами (насамперед місцевими державними адміністраціями) та громадськістю для задоволення потреб населення й покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань, вивчення громадської думки з метою формування позитивного іміджу поліції.

Згідно із Законом України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 року, виконавчу владу в областях, районах, у містах Києві та Севастополі здійснюють обласні, районні міські державні адміністрації [15]. Цікаво, що на практиці співпраця між поліцією й місцевими органами влади та громадськістю відбувається в рамках загальнодержавних і місцевих програм, може бути спрямована на виявлення й усунення проблем, пов'язаних зі здійсненням поліцейської діяльності в тому числі й у природоохоронній сфері. Так, спільна діяльність територіальних підрозділів поліції та місцевих державних адміністрацій у галузі забезпечення екологічної безпеки, охорони навколишнього природного середовища, захисту екологічних прав громадян може реалізовуватися у формі:

- здійснення природоохоронних заходів, зокрема акції «Бережи природу», а також дій щодо боротьби з екологічними правопорушеннями та злочинами;

- розгляд звернень громадян і їхніх об'єднань на факти порушення їхніх законних інтересів і права на сприятливий для життя і здоров'я стан навколишнього середовища на відповідній території [16];

- здійснення заходів щодо організації правового інформування й виховання дорослого населення та молоді в дусі поваги до природи й дотримання норм природоохоронного (адміністративного) законодавства;

- здійснення передбачених законодавством дій, що пов'язані з підтриманням у регіоні належного стану громадського порядку, врятуванням життя людей, захистом їхнього здоров'я і прав, збереженням матеріальних цінностей у разі оголошення зони надзвичайної ситуації в регіоні чи державі загалом у випадках стихійного лиха, аварій, катастроф, епідемій, епізоотій, пожеж та інших надзвичайних подій;

- інформування населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій тощо.

Окрім спільних акцій природоохоронного спрямування, великого значення набуває активне залучення громадських екологічних організацій та окремих громадян до участі у виконанні природоохоронних функцій, що зареховані до компетенції органів поліції як на регіональному, так і державному рівнях. У цьому аспекті варто вказати, що громадяни України або їхні об'єднання можуть залучатись до здійснення спільних заходів, програм і проектів у сфері охорони публічного порядку, а також охорони навколишнього природного середовища, боротьби з екологічними правопорушеннями та зміцнення стану екологічної безпеки в регіоні. Зокрема, організація й проведення спільних природоохоронних заходів поліції з громадськими екологічними організаціями може здійснюватися на підставі вимог Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» (2000 рік). Цей Закон регламентує не тільки порядок створення й функціонування громадських формувань, а й взаємодію їх із правоохоронними органами в напрямі боротьби зі злочинністю та адміністративними правопорушеннями у природоохоронній сфері [9].

Так, до завдань громадського формування у сфері забезпечення екологічної безпеки і зміцнення екологічного порядку можна зарахувати надання допомоги Національній поліції в запобіганні правопорушенням і злочинам у сфері природоохорони і природокористування, поводження з відходами; інформування підрозділів Національної

поліції про вчинені злочини або такі, що готуються; захист інтересів держави, підприємств, установ, організацій і громадян від злочинних посягань; сприяння Національній поліції у виявленні та розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх учинили. Щодо останнього прикладом може слугувати спільна діяльність поліцейських і населення щодо виявлення осіб, які порушують норми Законів України «Про захист тварин від жорстокого поводження» (2006 рік), «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження гуманного ставлення до тварин» (2017 рік). У тому числі притягнення так званих «догхантерів» та інших винних осіб до адміністративної відповідальності за знущання над тваринами [17], завдання побоїв або вчинення інших насильницьких дій, що завдали тварині фізичного болю, страждань, залишення тварин напризволяще, порушення правил їх утримання [18].

У свою чергу, до форм співпраці поліції і громадських формувань у природоохоронній сфері можна зарахувати: а) спільну організацію та узгодження самостійних дій щодо здійснення заходів у сфері забезпечення безпеки й порядку та профілактики правопорушень; б) обмін інформацією; в) безпосередню спільну діяльність (рейди, патрулювання) поліцейських і членів громадських формувань [19, с. 193]; г) надання правової допомоги громадянам у проведенні спільних із поліцією профілактичних заходів; д) організацію правового і спеціального навчання громадян, які бажають виконувати правоохоронні й природоохоронні функції. У ході впровадження нових форм взаємодії поліції з населенням своєрідною формою партнерської співпраці є проведення «громадських консультацій», що сприяє кращому поінформованню суспільства щодо пріоритетів поліцейської діяльності й формування громадської думки [20, с. 188] щодо актуальних проблем у правоохоронній і природоохоронній сферах. Крім того, це важливий канал отримання достовірної інформації щодо очікувань громадян та наявних на місцевому рівні загроз для екологічної безпеки.

Наприклад, відповідно до Закону України «Про благоустрій населених пунктів» від 6 вересня 2015 року, окремі представники громадськості можуть взаємодіяти з Національною поліцією шляхом виявлення порушення вимог благоустрою населених пунктів. Так, члени громади можуть поінформувати поліцейського про порушення заборони встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху без погодження з відповідними органами поліції. Національна поліція України в особі дільничного офіцера поліції та інших проводить індивідуальні й загальні виховні та правові бесіди, відкриті лекції на зборах міської або селищної громади. Під час цих заходів поліцейський здійснює інформування населення про стан боротьби зі злочинністю, пропагує правові знання, налагоджує живий діалог для задоволення потреб населення, покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань [21, с. 132]. У рамках Національної програми правової освіти населення поліція організовує проведення відкритих лекцій, семінарів серед молоді у навчальних закладах.

По-п'яте, участь представників громадськості в поліцейських комісіях в апараті центрального органу управління поліції й територіальних органах поліції. Склад і повноваження цих комісій визначено статтею 51 Закону України «Про Національну поліцію». Постійні поліцейські комісії створюються для забезпечення прозорого добору (конкурсу) та просування по службі поліцейських на підставі об'єктивного оцінювання професійного рівня й особистих якостей кожного поліцейського, відповідності їх посаді, визначення перспективи службового використання в органах поліції. До складу поліцейської комісії апарату центрального органу управління поліції (як і до складу поліцейської комісії територіальних органів поліції) входять п'ять осіб, у тому числі два представники громадськості [5]. У першому

випадку це особи, рекомендовані Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, серед осіб, які мають бездоганну репутацію, високі професійні та моральні якості, суспільний авторитет. У другому – особи, що обрані відповідною обласною радою, Київською міською радою серед осіб, які мають бездоганну репутацію.

По-шосте, залучення громадськості до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських і до перевірки інформації про належне виконання покладених на них обов'язків. Ця діяльність здійснюється на підставі статті 40 Основного Закону та Закону України «Про звернення громадян», згідно з якими громадяни мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування й посадових і службових осіб цих органів, які зобов'язані розглянути звернення, дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк [14]. Спираючись на норми Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища» та «Про Національну поліцію», органи виконавчої влади в особі представника поліції у своїй діяльності зобов'язані охороняти права та свободи людини, інтереси суспільства й держави, забезпечувати безпеку та порядок, протидіяти злочинності й у межах, установлених законодавством, допомагати особам, які з особистих, економічних чи соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги. У випадку невиконання або неналежного виконання працівниками Національної поліції означених і/або інших передбачених чинним законодавством завдань особа може оскаржити вказане в судовому порядку. Окрім указаних законодавчих актів, порядок розгляду скарги на дії чи бездіяльність поліцейського або перевірки інформації про неналежне виконання покладених на поліцейського обов'язків поліцією регламентується також Наказом МВС України «Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України» від 10 жовтня 2004 року № 1177. Робота зі скаргами громадян є важливим напрямом діяльності Національної поліції, засобом отримання інформації з питань, зарохованих до їх компетенції, однією з форм зміцнення й розширення зв'язків поліції з громадськістю. Вона містить у собі такі складові елементи: а) приймання, реєстрацію та первинний розгляд скарги; б) вирішення скарги й надання відповіді; в) контроль за станом роботи зі скаргою; г) узагальнення й аналіз скарг громадян; д) використання результатів аналізу в практичній діяльності [22, с. 41–43]. Усі скарги, що надійшли від громадян, мають бути зареєстровані в підрозділах документального забезпечення Національної поліції. Уповноважені від органів виконавчої влади особи під час розгляду скарги громадян зобов'язані уважно розглянути її сутність, у разі потреби вимагати у виконавців матеріали їхньої перевірки, уживати інших заходів для об'єктивного вирішення порушених авторами скарги питань, з'ясувати й усунути причини та умови, які спонукають громадян скаржитись, якщо це не суперечить чинному законодавству.

Висновки. Підсумовуючи все вищесказане, визначимо, що поглиблення громадського контролю за природоохоронною діяльністю поліції є потужним чинником розбудови правової демократичної держави. Саме через удосконалення контрольної діяльності представників громадськості у сфері охорони навколишнього природного середовища і зміцнення гарантії законності в Україні можна проторувати надійний шлях до практичного втілення встановлених Конституцією України цілей державного й суспільного розвитку, охорони прав і законних інтересів людини та громадянина в природоохоронній сфері. Унаслідок цього шляхами покращення цього соціально-правового інституту у сфері забезпечення екологічної безпеки й охорони навколишнього природного середовища

є активне проведення превентивної (профілактичної) роботи серед молоді та дорослого населення із запобігання екологічним правопорушенням, підвищення рівня екологічної правосвідомості суспільства; покращення системи формування громадської думки, що, відповідно, вимагає вдосконалення механізму вивчення та моніторингу громадської думки як основного засобу формування позитивного іміджу поліції в країні; підвищення рівня професійної майстерності поліцейських, покращення результатів їхньої природоохоронної діяльності; активне залучення громадян (членів громадських об'єднань) і представників мас-медіа до співпраці, стимулювання їхньої допомоги у

виконанні природоохоронних завдань, інформування населення про діяльність поліції; розвиток правовиховної роботи з формування екологічної культури в суспільстві; формування потужної інформаційної системи в поліції шляхом розробки Концепції інформаційно-комунікаційної політики Національної поліції, котра слугуватиме керівним документом для регулювання та вироблення єдиного підходу до організації і здійснення партнерської взаємодії із засобами масової інформації, регламентації роботи з інформаційними (Інтернет) ресурсами, залучення кращих журналістів до виконання природоохоронної діяльності органів поліції тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 6.
2. Соціопитування: за рік поліція різко наростила довіру. Лідери недовіри – прокуратура й суди // Веб-сайт «Новинарня». – Травень 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://novynarnia.com/2016/05/25/sotsopituvannya-za-rik-politsiya-rizko-narostila-doviru-lideri-nedoviri-prokuratura-y-sudi/>.
3. Результати дослідження «Довіра і ставлення до нової поліції» // Веб-сайт Дослідницького центру SPHERA. – 2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://soc-sphera.com/ua/novini/31-rezultati-doslidzhennya-dovira-ta-stavlennya-politsiji>.
4. Пухкал О.Г. Громадський контроль як важливий чинник демократизації та ефективності державного управління / О.Г. Пухкал // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 14. – С. 56–58.
5. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 // Урядовий кур'єр. – 2015. – № 146.
6. Гарашук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні / В.М. Гарашук. – Х.: Фоліо, 2002. – 176 с.
7. Лученко Д.В. Місце контролю в системі адміністративно-правових форм діяльності / Д.В. Лученко // Проблеми законності. – 2006. – Вип. 82. – С. 97–103.
8. Гаврилюк Т.Д. Адміністративно-правові засади співпраці міліції (поліції) з населенням: європейський досвід: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / Т.Д. Гаврилюк; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 20 с.
9. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III // Офіційний вісник України. – 2000. – № 30. – Ст. 1248.
10. Закон України «Про Національну поліцію»: [наук.-практ. комент.] / [О.І. Безпалова, К.Ю. Мельник, О.О. Юхно та ін.]; передм. В.В. Сокурєнка; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, доц. В.В. Сокурєнка. – Харків, 2016. – 408 с.
11. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.
12. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
13. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
14. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256.
15. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20–21. – Ст. 190.
16. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1.
17. Науково-практичний коментар Кодексу України про адміністративні правопорушення / за заг. ред. С.В. Петкова. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 544 с.
18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запровадження гуманного ставлення до тварин: Закон України від 22.06.2017 2120-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>.
19. Долгополов А.М. Організаційно-правові питання діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.07 / А.М. Долгополов. – К., 2008. – 343 с.
20. Партнерські взаємовідносини між населенням та міліцією: [підручник] / [О.М. Бандурка та ін.]. – Х.: Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2003. – 352 с.
21. Ключко А.М. Особливості правового регулювання діяльності дільничних офіцерів поліції / А.М. Ключко // Підприємство, господарство і право. – 2017. – № 3. – С. 131–134.
22. Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях: [навчальний посібник]. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 196 с.